

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית
תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

1

בפני כב' השופטת הבכירה רבקה מקייס

תובעים 1. פלוני

נגד

נתבעים 1. פלונית

2

פסק דין והחלטה

1. בפניי שתי תביעות שהגיש התובע כנגד אמו הנתבעת.
2. תביעה אחת הינה תביעה למזונות עבר, בסך של 2,500 ₪ לחודש בגין התקופה שמיום 2002 עד 2018, ועל פי אומדנה סך כולל של 480,000 ₪.
3. תביעה שנייה שהוגשה על ידי התובע כנגד אמו הינה תביעה נזיקית ללא קביעת סכום אלא על פי סמכות בית המשפט.
4. העובדות בגין שתי התביעות זהות ומעוגנות בקורות חייו של התובע.

רקע כללי

5. התובע הינו כיום כבן 26, יליד _____, לאחר שהוריו נישאו בארץ ביום _____ ועברו להתגורר ב-_____.

טענות התובע בכתבי טענותיו

6. חייו של התובע היו רצופים קשיים כפי שיפורט להלן, לאחר שהתובע ננטש על ידי אמו כשהיה בן שמונה שנים בלבד, לאחר גירושי הוריו.
7. הוריו התגוררו יחדיו ב-_____, ובמועד הגירושין גירשה הנתבעת את התובע ואביו מהבית.
8. האב נאלץ לעזוב את _____ יחד עם התובע שהיה אז ילד בן 8, בחוסר כל, והתגורר תקופה קצרה עם אביו אולם לאחר שהאב עצמו לא תפקד, לטענת התובע בשל התנהלות הנתבעת בהליך הגירושין, תוך אלימות כלכלית כלפי אביו, סבתו מצד אביו היא זו אשר בפועל גידלה אותו, דאגה לצרכיו הכלכליים והנפשיים.
9. לפיכך, לאחר נטישת אמו, ולמרות שאביו הוכרז כמשמורן, בפועל סבתו מצד אביו גידלה אותו במשך השנים.
10. התובע הגיע יחד עם אביו כשהוא בן שמונה, אינו מדבר את השפה, אינו רגיל למנטליות במדינת ישראל והוא חש שננטש על ידי אמו.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית

תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

11. התנהלותו של התובע הייתה רצופה אלימות, אימפולסיביות, ובשל כך לא התמיד באף מסגרת חינוכית או אחרת. התובע סבל וסובל מחרדות, ואינו מצליח להתמיד במסגרת עבודה.

12. התובע צירף מספר רב של חוות דעת אשר הצביעו על קשייו במהלך ילדותו מאז חזר לארץ עם אביו.

13. התובע התמודד עם אשפוזים וטיפולים פסיכיאטריים, ובשל כך אף קיבל פטור משירות צבאי.

14. התובע הוכר כבעל נכות רפואית של 40% ונקבע כי הוא סובל מ- 100% אובדן כושר השתכרות.

התנהלות הנתבעת

15. גם במהלך הנישואין נהגה הנתבעת בריחוק וחוסר דאגה לילדיה, אך מאז גירושה מאביו של התובע, הנתבעת לא דאגה לתובע כלל, לא כלכלית, לא נפשית ואף דחתה כל ניסיון לקשר עם התובע, וזאת אחרי ששקמה את חייה והקימה משפחה חדשה.

16. לאחר חזרתו של התובע למדינת ישראל, עשה מאמצים רבים לקשר עם אמו אך ללא כל הצלחה. ניסיונות לקשר טלפוני, או ניסיון להגיע לביתה – לא הביאו לכל תוצאה.

17. התובע מוסיף ומתאר כי גורל אחיו למחצה לא היה שפיר יותר, כאשר אחותו למחצה נזרקה לרחוב כשהיא הייתה בהיריון בגיל 18, ואח למחצה נוסף נשלח לפנימייה בגין 11-12.

החמרה במצבו הנפשי של התובע

18. לאחר שהתעורר סכסוך בין הנתבעת לבין התובע ואביו בשאלת הקשר של התובע עם סבתו מצד האם, החמיר מצבו הנפשי של התובע.

19. לטענת התובע הנתבעת פעלה לאחרונה על מנת שאמה תנשל את התובע מירושה עתידית אשר נקבעה בצוואה שנערכה בשנת 2016, וגרמה לעריכת צוואה חדשה בשנת 2017 בה אין לתובע כל חלק או נחלה בירושה העתידית של סבתו.

העילות המשפטיות בשתי התובעות

חיוב מזונות עבר

20. התובע עותר לחייב את הנתבעת, אמו במזונות החל ממועד פרידת הוריו וזאת לאור פערי האמצעים הכלכליים של הצדדים, כאשר הנתבעת הינה אישה עתירת ממון ואביו בקושי מממן את צרכיו שלו, לאחר שהוא מתקיים מקצבת נכות בסך של כ- 3,200 ₪ לחודש ונוזק אף הוא לסיוע מאמו.

21. התובע מעריך את גובה מזונות עבר לסך של 2,500 ₪ לחודש, עותר לחייב את הנתבעת על דרך האומדנה בסך של 480,000 ₪, החל משנת 2002 ועד מועד הגשת התביעה.

התביעה הכספית ונזיקית

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית

תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

22. התובע עותר לחייב את הנתבעת בפיצוי בסך של 300,000 ₪ בגין נטישתו של התובע, הזנחתו והפקרתו.

23. בנוסף, עותר התובע לחייב את הנתבעת בסך של 200,000 ₪ בגין הפרת חובה חקוקה.

24. לבסוף עותר התובע לחייב את הנתבעת בתשלום חודשי בסך של 5,000 ₪ לחודש בגין הפגיעה בכושר ההשתכרות שלו אשר נובעת מנטישת הנתבעת את התובע בגיל שמונה.

ההליכים בפניי

25. ב"כ התובע הגיש בקשה לביצוע תחליף המצאה, ולאחר שהתברר כי הנתבעת לא נכנסה לגבולות המדינה מאז שנת _____ נעתי לבקשה.

26. לאור מסמך מטעם עוה"ד בשמה של הנתבעת, שהומצא על ידי ב"כ התובע לתיק בית המשפט ניתנה ביום 5.2.19 החלטה מפורטת בסוגיית סמכותו של בית משפט זה לדון בתובענה.

27. במסגרת ההחלטה נקבע כי בוצעה המצאה וכי אין חובה לתרגום התביעות לשפה האנגלית בשל היותה של הנתבעת אזרחית ישראלית נקבע בהמשך לעניין היתר המצאה כך:

28. לעניין תביעת מזונות עבר נקבע כך:

34. **התביעה הראשונה היא תביעה בגין מזונות עבר והחזר הוצאות, שבה**

טוען התובע כי הנתבעת לא נשאה במזונותיו במשך שנים רבות וכי אביו נשא לבדו בנטל כלכלתו ופרנסתו.

35. **החובה של הורים לשאת במזונות ילדם מוסדרת בסעיף 3 לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959.**

36. **הלכה פסוקה היא כי הסכם למזונות ילד, אשר נעשה בין הוריו, אינו מחייב את הילד ואינו חוסם את דרכו לתבוע את מזונותיו מהוריו. משכך**

עצם העובדה שהוריו של התובע ערכו, ככל הנראה, הסכם גירושין

ב_____ וגם לו יתברר כי בהסכם זה נקבע שאין לנתבעת חובה לשלם

מזונות בגין התובע, לא היה בו כדי לחסום את הבן מלתבוע את מזונותיו שלא על פיו (ע"א 210/82 גלבר נ' גלבר, פ"ד לח(2)14, 19 (1984)).

37. **שאלה אחרת היא כמובן האם בנסיבות העניין קיימת לתובע עילה**

לתביעת מזונות עבר (גם לאור הזמן הרב שחלף) אולם סוגיה זו תתברר בהמשך.

38. **בשלב זה שבו עסקינן בהיתר המצאה די לקבוע שאם ותביעתו של התובע**

תתקבל ואפסוק כי הייתה על האם החובה לשאת במזונות בנה, הרי

שלאור העובדה כי חיובה העקרוני של אם במזונות בנה קיים בדין

הישראלי ומקום הימצאותו של התובע היה בישראל לכל אורך התקופה

שבגינה הוגשה התביעה אז ניתן לראות באי בתשלום המזונות כמחדל,

שהתבצע בישראל שמקים עילה להיתר המצאה מכוח תקנה 500(7)

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית
תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

לתקנות (ר' פסברג בעמוד 917 וכן ע"א 625/73 קורונל נ' קורונל, פ"ד
כט(2) 259 (1975)).

29. לעניין התביעה הנזיקית נקבע כך :

- אשר לתביעה הנזיקית אינני מקבלת את טענתו של ב"כ התובע שלפיה יש לתת
היתר המצאה מכוח תקנה 500(4) לתקנות ואסביר.
40. ראשית אציין כי התובע הגיש את תביעתו שבה עותר לפיצויים בגין עילות
נזיקיות ולא בגין עילות חוזיות.
41. מעבר לכך אינני סבורה כי ניתן לדחוק את גבולות הפרשנות כך שיש
להכיר בקשר הורה-ילד כקשר חוזי וקל לראות את האבסורד בהחלת דיני
החוזים הכלליים הרגילים באופן בלתי מרוסן במסגרת המשפחתית.
42. עם זאת אני סבורה כי גם לגבי התביעה הנזיקית שהוגשה רלוונטית
תקנה 500(7) לתקנות שעניינה כאמור במעשה או במחדל שהתקיימו
בישראל.
43. לתובע כאמור טענות רבות וקשות לגבי התנהלותה של הנתבעת כלפיו
ובעיקר כי זנחה ונטשה אותו, לא דאגה לו ולצרכיו, לא טיפלה בו ובכך
גרמה לו לנזקים חמורים תוך שהיא מפרה את חובתה ההורית שקבועה
בהוראות חוק שונות (לרבות פקודת הנזיקין, חוק הכשרות המשפטית
והאפוטרופסות וחוק העונשין).
44. לאור העובדה כי לפחות חלק מהחובות ההוריות שמוטלות על הנתבעת
כלפי בנה הקטין היו צריכות להתקיים בישראל, שבה התגורר התובע,
ניתן לראות את ההימנעות כביכול מלקיים את חובותיה ההוריות וכן את
הרשלנות הנטענת כמחדל או כמעשה בתחום המדינה (ר' פסברג בעמוד
1542).

30. לפיכך נקבע בתום ההחלטה כך :

- 47" על כן מסקנתי היא כי קיימת עילה להיתר המצאה לשתי התובענות
שהוגשו מכוח תקנה 500(7) לתקנות.

המשך ההליכים

31. במטרה לאפשר בירור של התובענות כראוי נעשה ניסיון נוסף להמצאה של כתבי התביעה
לב"כ הנתבעת אשר ייצג בהליך אחר בבית המשפט לענייני משפחה בתל אביב אך גם ניסיון
זה לא צלח ולפיכך נשמעו עדויות התובע ועדיו בהוכחות שהתקיימו ביום 20.1.20.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית

תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

32. בד בבד מונה מומחה מטעם בית המשפט ביום 6.10.19 על מנת שיחווה את דעתו לגבי הנזק שנגרם לתובע, אם נגרם בשל מעשיה ומחדליה של הנתבעת.
33. ביום 22.10.19 צורפה חוות המומחה, ואל מסקנותיה אתייחס בהמשך פסק הדין.
34. כמו-כן ביום 13.11.19 הוגשו תצהירים וראיות מטעם התובע.

חקירת התובע ועדיו

35. ביום 20.1.20 נחקרו התובע ועדיו על ידי בית המשפט.

עדות סבתו של התובע

36. תחילה העידה סבתו של התובע, הגב' xxx (להלן גם "הסבתא") ותיארה כי התובע נולד בארץ, גדל בארץ עד גיל שלוש, ובמועד זה עזבו הוריו יחד עמו ל_____ (מקום הולדתה של הנתבעת) וזאת בשל הצעת עבודה שהוצעה לנתבעת.
37. הסבתא תיארה כי היה לה קשר אמיץ עם התובע והוריו, נהגה לנסוע מידי שלושה חודשים, כאשר השתדלה ליזום פעילויות עם התובע לאחר שכל אחד מהוריו היה עסוק במקום עבודתו.
38. הוסיפה הסבתא כי התובע היה ילד שמח וחברותי כאשר ביקרה אותו ב_____, ותנאי המחיה של המשפחה (חווה עם בריכה ואגם) אפשרה אירוח תדיר של חברים.
39. בנוסף תיארה הסבתא את קשיי הגעתו של התובע ארצה גם בשל פתאומיות הפרידה בין התובע לאמו, והעובדה כי התובע לא דיבר את השפה. העדה ציינה כי גם אביו של התובע היה במצב קשה הן נפשית והן כלכלית, וכי נעזרה בסיוע של קיבוץ ax שם הינה חברת קיבוץ כאשר בשל מעמדה בקיבוץ קבלה סיוע לבנה ולנכד שלה.
40. בעדותה תיארה הסבתא את גורלם של שאר ילדיה של הנתבעת (אחים למחצה של התובע) אשר אף עליהם לא שפר הגורל.
41. הסבתא גם העידה על קשרים טובים מאד במשך תקופה ארוכה בין לבין הסבתא השנייה – אמה של הנתבעת – עד למועד שבו עברה הסבתא להתגורר אצל הנתבעת וממועד זה נותקו הקשרים בהוראת הנתבעת.
42. הסבתא תיארה את דפוסי התנהגותו של התובע, רב ומרביץ, בוכה, לא מסתדר בבית ספר, ללא חברים, עד לשלב בו שהה התובע באשפוז יום פסיכיאטרי, במשך שנה שלמה.
43. לגבי מצבו של התובע כיום תיארה הסבתא כי התובע הינו אדם בודד, העובד בחצי משרה במשלוחים, ונמצא בקשר עם חונך פעמיים בשבוע. העדה הוסיפה כי לצערה גם לא נוצר קשר עם בני דודים של התובע בקיבוץ.
44. הסבתא סיימה את עדותה כי למרות שתמכה וטיפלה בתובע בהרבה אהבה המצב לא השתפר מאחר ואינה אמו של התובע.

עדות אביו של התובע

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית
תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

45. לאחר עדות זו נשמעה עדות אבי התובע אשר ענה לשאלת בית המשפט. האב תיאר כי הנתבעת התעלמה מהתובע עוד לפני הגירושין, וכי עם הגירושין הפך התובע לילד אלים, ובמסגרת הסכם הגירושין ויתרה הנתבעת על התובע, ואף חתמה על מסמך המאשר את הוויתור בבית המשפט.

46. האב תיאר כי בעת שחזרו לארץ קליטתו בבית הספר אא נכשלה, ועל כן על פי המלצות וועדת השמה הוא החל ללמוד בבית ספר מיוחד, שם ישנה סביבה יותר תומכת, אך הקושי הגדול היה בכך כי לא היו לתובע חברים וגם כיום אין לו חברים.

47. האב תיאר כי לאור מצבו הגיע התובע לטיפול בבית חולים גאה, ושהה שם שנה, קיבל פטור משירות צבאי עוד לפני שביקש, וכי כיום יש לתובע חונך פעמיים בשבוע אך הבעיות החברתיות שלו נותרו.

48. האב תיאר כי התובע מתגורר עמו, וקשור מאוד לאב. האב תיאר כי כל ניסיון של התובע לקשר עם אמו נדחה, טלפונים, אינטרנט, וכד' הנתבעת חסמה את התובע.

עדות התובע

49. לבסוף העיד התובע עצמו. התובע תיאר כי גם בזמן מגוריו עם שני הוריו הנתבעת כמעט ולא טיפלה בו. לגבי המעבר לישראל תיאר התובע כך:

"יום אחד היא פשוט החליטה שהיא לא רוצה שאגור שם, בלי עזרה בלי כלום יום

אחד זרקה אותנו שם."

עמ' 8 לפרוטוקול, שורה 22.

50. לגבי הגעתו לארץ חזר על קורותיו כאשר לא השתלב במסגרת בית הספר, הועבר לחינוך מיוחד, עד אשר הגיע לאשפוז בבית החולים שלוותה, והוסיף כי גם כיום מטופל בבית החולים שלוותה.

51. לגבי קשר עם הנתבעת העיד כי כל מאמציו לקשר נכשלו.

52. כאשר נשאל מה מטרת התביעות שהגיש לבית המשפט העיד כי הוא מעוניין בפיצוי, התנצלות, על עגמת הנפש, והעיד כי גם הסיוע של סבתו לא הביאה למזור.

53. התובע תיאר כי גם בהליך הנוסף שהתנהל בבית המשפט בתל אביב לא נוצר קשר עם הנתבעת, ולא עם אחיו למחצה המתגוררים ב_____, אשר רק מבקשים שיבטל את התביעות.

54. לבסוף תיאר התובע כי מתגורר עם אביו מאחר וקשה לו לגור לבד, עובד חלקית ונפגש עם חונך פעמיים בשבוע, והפרוגנוזה הינה של המשך טיפול תרופתי ופסיכיאטרי.

55. בסיום הדיון נקבע כי ב"כ התובע יגיש סיכומיו בכתב, יצרף את פסק הדין של בית המשפט לענייני משפחה בת"א, וימציא את מלוא הפרוטוקול וחוות דעת המומחה והסיכומים לידי הנתבעת, באמצעות עוה"ד אשר ייצג את הנתבעת בהליך הנוסף.

56. ניתנה שהות לנתבעת להגיש סיכומיה תוך 45 יום מיום המצאת מלוא המסמכים לידי ב"כ.

סיכומי ב"כ התובע

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית
תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

57. ביום 16.2.20 הוגשו סיכומי ב"כ התובע במסגרתם חזר על עיקרי הדברים שנשמעו בבית המשפט.
58. ב"כ התובע הפנה לחוות דעת המומחה מטעם בית המשפט, לכמיהתו של התובע לסעד שבית המשפט אינו יכול להעניק והוא אהבת אמו.
59. ב"כ התובע חוזר על מהלך חייו של התובע, מהולדתו בארץ, נסיעתו עם הוריו בגיל שלוש, מגוריו ב_____ עד גיל 8 וחזרתו עם אביו בגיל 8 לאחר גירושי הוריו וקביעת משמורתו אצל אביו, כל זאת ללא כל הכנה מראש או הסבר מטעם הנתבעת.
60. ב"כ התובע מפרט כי האב סבל מדיכאון עם חזרתו ארצה, התובע לא דיבר את השפה, וכל נטל הטיפול בתובע נפל על כתפי הסבתא.
61. ב"כ התובע טוען כי מאז הפרידה הקשה מאמו, אין לתובע שקט נפשי, חיי בחרדות, אין לו חברים, אין לו ביטחון עצמי, ונמצא במעקב פסיכיאטרי בבית חולים שלווה.
62. ב"כ התובע מציין כי צירופו של התובע לתביעה שהגיש בן דודו גרם להחמרה במצבו, וגם החלטת בית המשפט לחידוש הקשר בין התובע לבין סבתו השנייה לא בוצעה.
63. ב"כ התובע מפנה לחוות דעת המומחה של בית המשפט אשר קבע נכות נפשית שנגרמה על ידי מעבר לארץ וניתוק מאמו בשיעור של 40% על פי סעיף 34 ב', וכן לחוות דעת נוספות שצורפו לכתבי הטענות.
64. ב"כ התובע עותר בסיכומיו לפיצוי שלא יפחת מסך של 500,000 ₪, הכולל כאב וסבל, הוצאות רפואיות, הפסדי שכר ופגיעה בכושר העבודה, עזרה וסיעוד, פיצויים עונשיים ופיצויים מוגברים.
65. ב"כ התובע מפנה לעילות הקיימות בפקודת הנזיקין בדבר רשלנות, הפרת חובה חקוקה במסגרת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, וחוק העונשין, ובנוסף הפנה לפסק הדין בע"א 2034/98 אמין נ. אמין (להלן "פרשת אמין").

דיון

66. כבר בפתח הדיון אציין כי מקריאת הטענות הקשות המפורטות בכתב התביעה וכן מהתרשמותי מטענותיו של התובע בדיון שנערך בפניי – מצטיירת תמונה קשה של אם שזנחה את בנה הצעיר ושלחה אותו לעולם שאינו מכיר ללא כל חמלה או התחשבות בקושי הנובע ממעבר מגורים שניתן להגדיר כירידה מ"איגרא רמא לבירא עמיקתא".
67. כל העדים תיארו את מצבו של התובע בזמן שהוא ואביו התגוררו ב_____, בחווה עם בריכה ואגם, כשחברים מגיעים לבלות יחד עם התובע, אל חזרה למדינת ישראל, כאשר התובע אינו דובר את השפה, אינו רגיל להתנהלות המקובלת בחברת הילדים שבגילו, ונמצא בודד ומבודד במשך כל ילדותו ונערותו ועד היום.
68. שוכנעתי כי הנתבעת התעלמה מבנה התובע במהלך ילדותו, דחתה כל ניסיון ליצירת קשר בין התובע לבינה וזאת במשך כל השנים ועד היום.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית

תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

69. התעלמותה של הנתבעת מההליך המתנהל בפניי אף מחזקת את הטענה כי הנתבעת אינה מעוניינת בקשר עם בנה ואינה מתעניינת במצבו של בנה התובע אף כעת.
70. הדבר מקבל חיזוק משמעותי מהעובדה כי הנתבעת לא בחלה לנהל הליך בבית משפט אחר כאשר הדבר היה חשוב לצרכיה או רכושה, וכך נוהל על ידה הליך בבית המשפט לענייני משפחה בתל אביב, אך מההליך בבית משפט זה בחרה להתעלם כליל.
71. התובע הועבר למשמורת אביו, אך במצבו של האב אשר אף הוא סבל מדיכאון לאחר הפרידה הקשה מהנתבעת, לא יכול הוא לדאוג למלוא צרכיו, וסבתו עשתה כמיטב יכולתה על מנת לדאוג לצרכיו הפיזיים והנפשיים של התובע אך כפי שהעידה בכאב לב בפניי:

"ש. אבל עדיין, גברתי היתה סביבו, ואבא שלו,

ת. אבא שלו הוא עבד ממוקדם מאד בבוקר כי הוא ניקה את הים באזור תל אביב

על טרקטור, אז גם הוא גר אצלי התובע כי הוא היה יוצא ב-4, 3:30 בבוקר. הוא

גר אצלי כל השנים, עכשיו הוא שוב גר אצל אבא שלו.

ש. גברתי תמכה בו וטיפלה בו.

ת. לגמרי, עם הרבה אהבה.

ש. וזה לא שיפר?

ת. אני לא אמא. עכשיו פה הוא אומר לי יכול להיות שאמא תבוא? יכול להיות

שאמא תבוא למשפט?"

עמ'6 לפרוטוקול שורה 26 ואילך.

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962

72. סעיף 15 לחוק קובע את תפקידי ההורים כך:

"15. תפקידי ההורים

אפוטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות

חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם

ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות

לייצגו."

73. סעיף 22 לחוק קובע את אחריות ההורים:

"22. אחריות ההורים

ההורים לא ישאו באחריות לנזק שגרמו לקטין תוך מילוי תפקידי אפוטרופסותם,

אלא אם פעלו שלא בתום לב או לא נתכוונו לטובת הקטין; הם לא ישאו באחריות

לנזק שגרמו לרכושו של הקטין תוך מילוי תפקידי אפוטרופסותם, אם פעלו בתום

לב ונתכוונו לטובת הקטין."

יישום הפרת חובה חקוקה מכוח חוק הכשרות המשפטית בפרשת אמין

74. סעיף 63 לפקודת הנזיקין קובע כדלקמן:

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית

תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

63. הפרת חובה חקוקה

(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.
(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני."

75. פסק הדין הראשון שעסק בחיוב הורים בנזיקין בגין הפרת חובתם לדאוג לצרכי ילדיהם הקטינים היה ב "פרשת אמין". בפרשת אמין נדונה תביעת נזיקין של 3 ילדים יתומים מאם, כנגד אביהם בגין הפרת חובותיו כאב, אי סיפוק צרכיהם הנפשיים והחומריים, התנכרות והזנחה. לאחר שאמם התאבדה נישא האב בשנית ועפ"י הסכם עם אשתו השנייה ניתק כל קשר עם שלושת ילדיו כך שגדלו במוסדות הרווחה ובמשפחות אומנות עד שהתדרדרו לעבריינות ולשימוש בסמים.

76. ביהמ"ש המחוזי קבע כי בהתנהגותו המתנכרת של האב הפר חובות חקוקות כנגד ילדיו המעוגנות בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות ובחוק העונשין. בנוסף נקבע כי האב הפר את חובת הזהירות המוטלת עליו מכוח סעיף 35 לפקודת הנזיקין, ולזכות הילדים נפסקו פיצויים. להגנתו טען האב כי הפר חובה מוסרית ולא חובה משפטית, בנוסף טען כי הכרה משפטית לחובת הורה כלפי ילדו תוביל למדרון חלקלק. ביהמ"ש העליון בראשותו של כב' השופט י. אנגלרד דחה את הערעור.

77. בפרשת אמין כתב כב' השופט י. אנגלרד כי החובה של ההורים על-פי הוראת סעיף 15 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות תשכ"ב-1962 (להלן – "חוק הכשרות המשפטית") אינה מוגבלת לצרכים חומריים גרידא, כדלקמן:

"סעיף 15 לחוק הכשרות המשפטית מכנה את סמכויות ההורים בתור האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים כ"חובה וזכות לדאוג לצרכי הקטין". אין ספק כי אדם רשאי לוותר על זכויותיו, אך אין הוא יכול להיפטר מחובותיו. לכן, כל עוד הורה הוא האפוטרופוס הטבעי של ילדו, הוא נושא בחובה הקבועה בחוק לדאוג לצורכי הילד, צרכים שיש לתת להם מובן רחב, החורג מצרכים חומריים גרידא. העובדה כי אין הילדים נמצאים ברשותו ובחזקתו משפיעה על זכויותיו של ההורה, אך לא על חובותיו. אלה ממשיכות להיות מוטלות על כתפיו"

78. באשר להיקפה של חובה זו קבע כב' השופט אנגלרד:
"...ואמנם, על-פי נוסח ההוראה שבסעיף 15 לחוק הכשרות המשפטית עצמו, אין החינוך מתמצה בדאגה ללימודים ולהכשרה מקצועית....ניתוק הקשר המוחלט

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית
תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

עם ילדיו הוא הפרה חמורה של החובה לדאוג לצורכיהם באופן כללי, ולחינוכם באופן מיוחד.
...כל מה שנדרש מהם הוא לנהוג לטובת הקטין כדרך שהורים מסורים היו נוהגים בנסיבות העניין, חובתם אינה להשיג את התוצאות הרצויות של החינוך, של הלימודים ושל ההכשרה; חייבים הם להשתדל לפי רמת ההתנהגות של הורים מסורים רגילים.

79. בפרשת אמין נקבע כי משמעותה של הוראת סעיף 22 לחוק הכשרות המשפטית אינה מתמצית במתן חסינות להורים מפני אחריותם לנזק שגרמו לקטין תוך מילוי תפקידי אפוטרופוסותם, אלא יש בהוראה זו גם משום הטלת אחריות ישירה על הורים לנזקי הקטין.
80. עוד נקבע כי המחוקק התכוון להטיל על ההורים באמצעות סעיף 22 אחריות לנזקים שייגרמו לקטין על-ידי הפרת חובותיהם כאפוטרופוסים טבעיים.

עולת הרשלנות ויישומה בפרשת אמין

81. סעיף 35 לפקודת הנזיקין קובע כעוולה מעשה או מחדל שגרמו לנזק כלפי אדם שהמבצע חב בחובת זהירות כלפיו:

" 35. עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות — הרי זו התרשלנות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה."

82. בפרשת אמין נקבע כי ההתרשלנות, במובנה הטכני, יכולה לכלול גם מעשים ומחדלים מכוונים, משום שהמבחן לקיום ההתרשלנות הוא אי-הסבירות של ההתנהגות והצפיות של הנזק.

83. בנוסף, נקבע, כי בסוגיה של הפרת חובות הורה כלפי קטין - הרשלנות היא במידה רבה אחות תאומה להפרת החובה החקוקה הקבועה בחוק הכשרות המשפטית.

84. לכך אוסיף כי כלל ידוע בפסיקה הנו כי ביחסי משפחה ישנה חובת זהירות מוגברת (ר' תמ"ש 19270/03 ואחרים), במיוחד במארג יחסים של הורה וילדו כאשר תלות הקטין בהוריו היא אינה רנטית.

דיון

85. המחדלים של האם הנתבעת בעניינינו כלפי בנה התובע עולים כדי התנהגות בלתי סבירה, בלשון המעטה. העובדה כי האם חדלה מלדאוג לבנה בכל אופן שאם סבירה הייתה דואגת

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית

תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

- 1 לבנה הנה הפרת חובותיה מכוח חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, ואף מקיימת את
- 2 יסודות עוולת הרשלנות.
- 3 86. בהתנהגותה של האם יש משום הפרת חובת זהירות כלפי בנה הקטין במובן סעיף 35
- 4 לפקודת הנזיקין, ומאחר שנגרם כתוצאה ממנה נזק לתובע, נתקיימו אף היסודות של עוולת
- 5 הרשלנות.
- 6 87. **מדובר במקרה קיצוני בחומרתו.** אין מדובר במקרה רגיל של הערכת הדרך שבה הפעיל
- 7 הורה את שיקול-דעתו. האם הנתבעת בענייננו התנערה באופן מלא ובוטה מכל
- 8 התחייבויותיה כהורה. התנהגותה זאת קשה במיוחד, על רקע העובדה כי התובע הנו מוכר
- 9 כנכה, סובל מבעיות קשות כפי שתואר בכל חוות הדעת שצורפו לכתבי התביעה וזאת מאז
- 10 נשלח ללא כל הכנה או הסבר לארץ אחרת שם לא הכיר את השפה או את המנהגים, וללא
- 11 שהנתבעת הייתה מוכנה לכל קשר עם התובע.
- 12 88. המקרה הנדון, כמו בפרשת אמין, **"מקומם את הנפש"**, כלשונו של כב' השופט ת. אור,
- 13 וזאת לאור העובדה שבנה התובע ידע, כי במקביל להפקרתו בארץ אצל אביו או סבתו,
- 14 הקימה האם ב_____ משפחה חדשה שאותה טיפחה ולה דאגה **"ועיניו צופות וכלות**
- 15 **מרחוק"**.
- 16 89. כאן המקום להפנות למאמר של פרופ' בנימין שמואלי – **ציווי משפטי על אהבת הורה לילדו**
- 17 **ופיצוי בגין הזנחה רגשית: האם ילך משפט המדינה בעקבות משפט הטבע? עין משווה בין**
- 18 **המשפט הרומי, הישראלי, האמריקאי, והעברי בעקבות ע"א 2034/98 אמין נ' אמין**, משפט
- 19 חברה ותרבות 269 (תשס"ה).
- 20 90. במאמר זה סוקר המחבר את גישתן של שיטות משפט שונות להכרה המשפטית בחובת
- 21 הורה כלפי ילדו ואת מידת ההתערבות הראויה של המשפט בתא המשפחתי. המחבר מציע
- 22 שלושה מודלים של התערבות בתא המשפחתי כאשר המודל שאומץ בפרשת אמין מסווג על
- 23 ידי המחבר כמודל המתערב באופן הקיצוני ביותר באוטונומיה של התא המשפחתי.
- 24 91. ואולם, גם "המודל המשולב" שהוצע ע"י המחבר, מסווג מקרים קיצוניים של הזנחה
- 25 והפקרה מתוך בחירה מודעת של הורה את ילדו – כמקרים בהם יש להטיל אחריות
- 26 משפטית על ההורה המפקיר, ר' שם:
- 27 **"בהתאם להצעתנו, היה אמנם מקום בכל הכבוד הראוי בסופו של דבר, לקבל את**
- 28 **התביעה בעניין אמין. תוצאת הלכה זו עומדת במבחן המודל המשולב שהוצע**
- 29 **בחיבור זה....הנזקים המוכחים של הילדים, שבגרו בינתיים...היו קשים,**
- 30 **וההתנהגות העקבית של האב בעקבות נישואיו השניים לא הותירה מקום לספק**
- 31 **בדבר אי היכולת לאסוף מחדש את שבריה של המשפחה המקורית בכל דרך**
- 32 **שהיא. ההזנחה הקשה היתה רגשית אך גם חומרית ונעשתה בצורה זדונית**
- 33 **ומכוונת או פיזיה למצער, ומתוך בחירה חופשית והכרה מלאה..."**
- 34 92. הנסיבות בעניינו אף הן קשות וקיצוניות, ואולי קשות אף יותר הואיל ומדובר בילד בן
- 35 שמונה שנשלח ללא כל הכנה לארץ אחרת וכלשונו של התובע בעדותו:

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוני נ' פלונית

תמ"ש 10518-07-18 פלוני נ' פלונית

ש. ומה לגבי המעבר בגיל 8?

ת. יום אחד היא פשוט החליטה שהיא לא רוצה שאגור שם, בלי עזרה בלי כלום

יום אחד זרקה אותנו שם.

ש. היא הסבירה משהו?

ת. לא. לפחות לי לא.

ש. אדוני יתאר קצת את ההגעה לארץ מנקודת ראותו לגבי ההשתלבות.

ת. כשהגענו לארץ ניסו לשלב אותי בבית ספר, לא כל כך הצליח, אז שמו אותי

בחינוך מיוחד, היה לי חונך, היו לי קשיים, העבירו אותי לבית ספר, זה הגיע

לאשפוז יום בצהרי שנה, והיום אני מטופל בשלוותה ויש לי חונך פעמיים בשבוע,

איתה, היא לא מוכנה לשום קשר איתי. ניסיתי, היא לא עונה לי, חוסמת אותי."

עילות התביעה

א. תביעה לבגין מזונות עבר (תמ"ש 10500-07-18)

93. ב"כ התובע הגיש תביעה לחיוב בגין מזונות עבר משנת 2002 עד שנת 2018. ואולם דינה של

תובענה זו להידחות, וזאת לאור הוראות סעיף 11 (א) לחוק חוק לתיקון דיני המשפחה

(מזונות), תשי"ט-1959 הקובע:

"(א) תביעה למזונות שהוגשה כעבור יותר משנה לאחר התקופה שבעדה

הם נתבעים, רשאי בית המשפט לדחותה בשל כך בלבד, אם לא ראה

טעם סביר לאיחור. "

94. לא מצאתי בתביעת התובע כל טעם סביר להגשת תביעה למזונות עבר עבור תקופה של

18 שנה קודם להגשת התובענה. לפיכך התובענה בעילה זו נדחת.

95. בנסיבות העניין מצאתי כי אין מקום לפסיקת הוצאות משפט.

96. לפיכך תואיל המזכירות לסגור את תמ"ש 10500-07-18.

ב. התביעה הנזיקית תמ"ש 10518-07-18

97. אני קובעת כי בהתנהגותה המתנכרת של האם הפרה היא חובות חקוקות כנגד התובע,

המעוגנות בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות ובחוק העונשין. בנוסף האם הפרה את

חובת הזהירות המוטלת עליה מכוח סעיף 35 לפקודת הנזיקין, ועל כן זכאי התובע

לפיצויים.

98. לפיכך, אני מורה לב"כ תובע לצרף תחשיב נזק ותצהיר המאמת את תחשיב הנזק, וזאת תוך

30 יום מהיום.

99. לאחר הגשת תחשיב הנזק, המצאתו לידי הנתבעת, ומתן זכות תגובה לנתבעת בגין תחשיב

זה – יינתן פסק דין סופי בתובענה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

07 דצמבר 2020

תמ"ש 10500-07-18 פלוגי נ' פלוגית
תמ"ש 10518-07-18 פלוגי נ' פלוגית

100. ת.פ. להגשת תחשיב נזק: 45 יום.

ניתן היום, כ"א כסלו תשפ"א, 07 דצמבר 2020, בהעדר הצדדים.

רבקה מקייס

רבקה מקייס, שופטת בכירה